

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 41/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., R. T., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Ntv 41/06 z 8. januára 2007 vydanom v súvislosti s rozhodovaním o návrhu Okresného súdu Žilina na predĺženie lehoty trvania väzby podanom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 187/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 20. marca 2007 doručené podanie M. K., R. T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Ntv 41/06 z 8. januára 2007 vydanom v súvislosti s rozhodovaním o návrhu Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) na predĺženie lehoty trvania väzby podanom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 187/2005.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v sťažovateľovej trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 3 T 187/2005 podala predsedníčka senátu okresného súdu po uplynutí 2 rokov jeho väzby (väzba sťažovateľa v prípravnom konaní trvala 11 mesiacov a v konaní pred súdom 13 mesiacov) návrh na predĺženie lehoty trvania väzby s odôvodnením, že u sťažovateľa i naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ namieta *„neúmernú dĺžku obmedzovania na slobode, vrátane predĺženia lehoty trvania väzby nad rámec zákonom stanovenej 2 ročnej lehoty. Vo svojich podaniach poukázal na nezákonnosť a porušenia zákonnosti OČTK, nezákonnosti rozhodnutia súdov a napriek tomu súdy uvádzané skutočnosti neberú do úvahy, nedávajú priestor na obhajobu. Počas celého konania sa domáhal urýchlenia konania, prejednávania veci bez prietáhov, za dodržania zákonnosti a práva na spravodlivý súdny proces a spravodlivé rozhodnutie súdu“.*

V období od 28. novembra 2005 do 1. marca 2006 bola predmetná vec prerokúvaná v troch senátoch okresného súdu a od 1. marca 2006 bola podľa neho netransparentným spôsobom pridelená *„do senátu JUDr. B.“*, ktorá *„konala a koná konfliktne, upiera sťažovateľovi možnosť dôslednej obhajoby a s prietahmi“*. Hlavné pojednávanie sa dosiaľ uskutočnilo len 27. júla 2006.

Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa vo vzťahu k dôvodom tzv. kolúznejskej a preventívnej väzby *„pri rozhodovaní o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa iba odvolal na uznesenia Okresného súdu v Martine zo dňa 13. 1. 2005 a uznesenie Okresného*

súdu v Žiline, zo dňa 27. 4. 2006. Pritom neskúmal, prečo v tej istej veci konali dva sudy toho istého stupňa a teda logicky dve prokuratúry, Okresná prokuratúra Martin a Žilina.

V prípade, že by vyššie uvedené namietané skutočnosti Najvyšší súd SR skúmal, došiel by logicky k záveru, že v predmetnej veci sú závažné procesné pochybenia, vážne procesné nedostatky, ktoré lehotu na predĺženie väzby nad zákonom stanovenú hranicu neodôvodňovali“.

Najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 4 Ntv 41/2006 z 8. januára 2007 rozhodol o predĺžení väzby sťažovateľa do 10. júla 2007. K dôvodu väzby spočívajúcemu v ovplyvňovaní svedkov podľa sťažovateľa najvyšší súd *„neuvádza žiadne podrobnosti týkajúce sa tohto rizika“*. Toto riziko podľa neho nikdy neexistovalo a *„zadržaná osoba nemá žiadnu možnosť, aby dokázala, že nebude pôsobiť na svedkov, či spoluobvinených“*.

V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd podľa sťažovateľa taktiež neuviedol, na základe čoho dospel k záveru o existencii obavy, že bude v páchaní trestnej činnosti pokračovať. Sťažovateľ v takomto odôvodnení vidí *«popretie celého základu „prezumpcie neviny“ a dohovoru na ochranu základných práv a slobôd»* a taktiež snahu *„potrestať osobu sťažovateľa za trestné činy, ktoré nespáchal, ani sa ich spáchania nedopustil“*.

Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí podľa sťažovateľa taktiež neodôvodnil, na základe čoho dospel k záveru o existencii obavy z marenia a podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania sťažovateľom. Podľa sťažovateľa je časť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, v ktorej poukázal na dôvodnosť podozrenia sťažovateľa zo spáchania skutkov podľa obžaloby nezlučiteľná *„so zásadou prezumpcie neviny, na ktorú sťažovateľ poukázal aj vo svojom vyjadrení k návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby“*.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví:

„Ústavný súd Slovenskej republiky (správne má byť Najvyšší súd Slovenskej republiky, pozn.) v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, sp. zn.: 3 T 187/2005, pri

rozhodovaní o návrhu Okresného súdu Žilina na predĺženie lehoty trvania väzby porušil práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 dohovoru, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 12 ods. 1 Ústavy, čl. 13 ods. 4 Ústavy, čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy, čl. 48 ods. 2 Ústavy a, čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Právoplatným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4 Ntv 41/2006, zo dňa 8. 1. 2007, ktorým predĺžená väzba sťažovateľa do 10. 7. 2007 boli porušené práva a slobody sťažovateľa.

Sťažovateľ sa prepúšťa na slobodu.

Ďalej žiada primerané finančné zadosťučinenie v sume 500.000.- Sk (slovom: päťstotisíc slovenských korún).

A napokon žiada priznať trovy právneho zastúpenia, ktoré v prípade úspešnosti budú vyčíslené v zákonom stanovenej lehote.“

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného

práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/2000, I. ÚS 17/01).

Podľa ústavného súdu sťažovateľom v sťažnosti navrhovaný petit je osobitne vo svojej prvej časti, v ktorej žiadal, aby „*Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, sp. zn.: 3 T 187/2005, pri rozhodovaní o návrhu Okresného súdu Žilina na predĺženie lehoty trvania väzby porušil práva sťažovateľa...*“, zjavne zmätočný. Ústavný súd preto pri rozhodovaní v tejto veci vychádzal z toho, že zámerom sťažovateľa bolo namietať porušenie jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Ntv 41/06 z 8. januára 2007. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť tým, že najvyšší súd svoje rozhodnutie:

- vo vzťahu k jednotlivým dôvodom väzby uvádzaným v rozhodnutí nepodložil konkrétnymi skutkovými okolnosťami,
- neodôvodnil vo vzťahu k jeho námietke, podľa ktorej bola predmetná vec prerokovaná okresným súdom nezákonnou sudkyňou, ktorej postup v konaní bol v rozpore so zákonom,
- neodôvodnil vo vzťahu k jeho námietke, že v konaní okresného súdu došlo k závažnému procesnému pochybeniu, pretože vo veci konali dva okresné sudy a dve okresné prokuratúry.

Zo spisového materiálu v predmetnej veci vyplýva, že najvyššiemu súdu bol návrh okresného súdu na predĺženie lehoty trvania väzby doručený 15. decembra 2006. Návrh na predĺženie lehoty trvania väzby bol zaslaný právnenému zástupcovi sťažovateľa, ktorý sa k nemu vyjadril podaniami doručenými okresnému súdu 14. decembra 2006 a 3. januára 2007. Sťažovateľ sa k uvedenému návrhu vyjadril podaniami doručenými okresnému súdu 27. decembra 2006 a 8. januára 2007. Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí konanom 8. januára 2007 v trestnej veci sťažovateľa rozhodol, že lehota trvania jeho väzby sa predlžuje do 10. júla 2007.

Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa nedostatočného podopretia dôvodov väzby poukázaním na konkrétne skutkové okolnosti preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Ntv 41/2006 z 8. januára 2007, v ktorom tento súd uviedol, že po preskúmaní obsahu spisu v predmetnej veci zistil, že podaný návrh na predĺženie lehoty väzby je dôvodný. V ďalšom texte svojho rozhodnutia poukázal na znenie príslušných ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa rozhodovania o návrhu na predĺženie lehoty väzby, ktoré v danej veci aplikoval, a následne okrem iného uviedol:

„Aj v súčasnom štádiu trestného stíhania na podklade zadovážených dôkazov pretrváva dôvodnosť podozrenia, že obžalovaný M. K. mal spáchať skutky uvedené v obžalobnom návrhu.

Dané sú u neho i dôvody tzv. kolúznej i preventívnej väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. b), písm. c) Tr. por. tak, ako boli ustálené v právoplatných uzneseniach Okresného súdu v Martine sp. zn. Tp 5/05 z 13. januára 2005 a Okresného súdu v Žiline sp. zn. 3 T 187/2005 z 27. apríla 2006. Väzba začala plynúť 10. januára 2005.

Ide o obtiažnu vec, ktorú doteraz nebolo možné právoplatne skončiť v zákonnej dvojročnej lehote. Najvyšší súd nezistil prieťahy v konaní zo strany procesného súdu. Tieto vznikli z objektívnych príčin, na ktorých sa podieľal aj obžalovaný opakovanými námietkami zaujatosti sudcov prvého i druhého stupňa tak, ako na ne poukázala predsedníčka senátu v návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby.

Prepustením obžalovaného na slobodu hrozí podstatné sťaženie alebo zmarenie dosiahnutia účelu trestného konania, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky predĺžil lehota trvania väzby u obžalovaného M. K. do 10. júla 2007, ktorú považuje za reálnu na právoplatné skončenie veci.“

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd svoje závery ohľadom odôvodnenosti ďalšieho trvania väzby u sťažovateľa podporil odkazom na predchádzajúce rozhodnutia okresného súdu týkajúce sa jeho väzby [uznesenie z 13. januára 2005 o vzatí sťažovateľa do väzby a uznesenie z 27. apríla 2006, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a rozhodol o rozšírení dôvodu väzby i podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. V odôvodnení uznesenia okresného súdu z 13. januára 2005, na ktoré najvyšší súd vo svojom rozhodnutí odkazuje, okresný súd vo vzťahu k dôvodom väzby uviedol, že

sťažovateľ je dôvodne podozrivý zo spáchania skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu. Vo vzťahu k svojmu záveru o obave z úteku sťažovateľa okresný súd poukázal na jeho možnosti a kontakty v Taliansku, v súvislosti s obavou pred pokračovaním v trestnej činnosti poukázal na jeho zisky, ktoré mu plynuli z trestnej činnosti, a vo vzťahu k riziku súvisiacemu s ovplyvňovaním svedkov poukázal na skutočnosť, že matka sťažovateľa, s ktorou je v telefonickom kontakte, nadviazala kontakt s jeho spoluobžalovanou v predmetnom konaní. Okresný súd s prihliadnutím na tieto dôvody, ako aj vzhľadom na množstvo nestotožnených osôb a zabezpečených dôkazov napokon dospel k záveru, že sťažovateľ by mohol mať obťažovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Okresný súd v súvislosti s odôvodnením dôvodov väzby sťažovateľa v uznesení z 27. apríla 2006 okrem iného uviedol: „*Obžalovaný je naďalej dôvodne podozrivý zo spáchania žalovanej trestnej činnosti. Obžalovaný sa mal trestnej činnosti dopúšťať dlhodobo. Vzhľadom na závažnosť tejto úmyselnej trestnej činnosti a doteraz nestotožnenú istú časť siete obžalovaného, existuje dôvodná obava, že v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu by pokračoval v páchaní trestnej činnosti. Obžalovaný bol doposiaľ päťkrát súdom potrestaný, naposledy v roku 2002, pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zák., pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods. 1 Tr. zák. a trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 3 Tr. zák. vo forme spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. Napriek skutočnosti, že pri prvých štyroch odsúdeniach sa na páchatel'a hľadí akoby nebol odsúdený, je možné konštatovať, že obžalovaný má sklony k páchaniu trestnej činnosti. Uvedené skutočnosti ako aj to, že mu z trestnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu mali plynúť vysoké finančné príjmy, odôvodňujú obavu, že obžalovaný by mohol v prípade prepustenia z väzby pokračovať v páchaní trestnej činnosti...*

Je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že obžalovaný M. K. je stíhaný ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Tr. zák. vo vzťahu k trestnému činu obchodovania s ľuďmi podľa § 246 ods. 1, 3 písm. d) Tr. zák. a trestnému činu sexuálneho násillia podľa § 241a ods. 1 Tr. zák.“

V závere tohto rozhodnutia okresný súd na podporu svojej argumentácie vo vzťahu k rozšíreniu dôvodov väzby sťažovateľa aj o dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného

poriadku uviedol: „Súd mal za preukázané z pripojených listinných dôkazov, a to konkrétne zo zápisnice o trestnom oznámení podanou Z. K. dňa 8. 3. 2006 a zo zápisnice spisanej na Okresnej prokuratúre v Žiline dňa 24. 4. 2006 s oznamovateľkou M. K., že obžalovaný M. K. sa i napriek tomu, že je vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby Žilina pokúša písomne zastrašovať a ovplyvňovať svedkyne, ktoré v jeho trestnej veci v prípravnom konaní vypovedali. Teda jeho listy adresované týmito svedkyniam obsahujú vyhrážky, ktoré sa týkajú nielen ich osôb, ale smerujú aj voči ďalším im blízkym osobám.“

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd, v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných na rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa (vrátane posúdenia aktuálnosti záverov súdov uvedených v predchádzajúcich rozhodnutiach v danom štádiu trestného konania), vo svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkového a právneho stavu vyplývajúceho zo spisového materiálu v danej veci, z návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, z uznesení okresného súdu z 13. januára 2006 a z 27. apríla 2006, v ktorých okresný súd poukázal na skutkové okolnosti odôvodňujúce prijatie záveru o závažnosti jeho trestnej činnosti i záveru ohľadom pretrvávania jednotlivých väzobných dôvodov u neho, pričom uvedené právne závery najvyšší súd plne akceptoval.

S prihliadnutím na okolnosti tohto prípadu, predovšetkým na skutočnosti, že dôvody väzby sťažovateľa boli v predmetnom konaní v dôsledku aktívneho prístupu sťažovateľa k využívaniu jeho práv (predovšetkým pri podávaní žiadostí o prepustenie na slobodu, ako aj sťažností proti rozhodnutiam o nich) preskúmané zo strany všeobecných súdov pravidelne v krátkych časových intervaloch, odôvodnenie najvyššieho súdu odkazujúce na predchádzajúce rozhodnutia v tej istej veci možno považovať za síce krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového i odvolacieho), ktoré stručne

a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2008